

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Tishbi

Eliyahu Baḥur

רוחב והילא

Ṭshernoḃits, 616 = 1855

תיטה תוא

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352)

תשבי

אות המית

טב

(קדושין דף ג') טיב גיטין וקדושין טיב משא ומתן (כתובות דף יג) מה טבו של עובר זה לשון עסק תרגום ירושלמי (במדבר י"ג) ויוציאו דבת הארץ ואפיקו טיבא בישא

טבלא

בדברי רבותינו ז"ל (פסחים דף כ"ז) טבלאות של זהב כן קורין לשלחן בלעז מאבולא. וכן קורין לקרן מאבולא ובלשון אשכנז ברעט :

טבע

קורין לכל מיני מעות מטבע בלשון אשכנז מונץ ובלעז מוניטא. וכן בתרגום ירושלמי דאסתר (אסתר ג') על ידי עושי המלאכה על ידא דעברי כטבעא ומוזה אמר רבותינו זכרונם לברכה (ברכות דף מ) לא ישנה אדם ממטבע שטבעו חכמים פירוש הברכות והתפלות שתקנו הם :

טבע

(בראשית י"ג) לך לך מארצך. פירש רש"י שאודיע טבעי בעולם רוצה לומר הטבע והמזג הטוב שלך ותמהתי כי לא מצאתי עוד זה הלשון בכל דברי רבותינו ואיך לא זכר דבר מטבעי בעלי חיים וצמחים. ויש ספרים שכתוב בהם שאודיע טובך בעולם והוא מלשון טיב דלעיל והוא הנכון :

טבור

(סופטים ט') טבור הארץ לשון גובה ומוזה נקרא השורד שבטמן טבור לפי שהוא גובה האדם כשהוא שוכב על גבו ונוהגין לקרא אותו טבור בחירק וכן אמרו (מגילת דף ל) פיו סתום וטבורו פתוח. וכן ברוב הגמרות כתיב טיבורו ביד בלשון אשכנז נאפל ובלעז מוליקו :

טבריא

(סופטים ח') מחוז יש בארץ ישראל נקרא טבריא ויש שם מרחצאות של מים חמים ונקראים חמי טבריא וכבר כתבתי בהקדמתי לספר מסורת המסורת כי הם צחי הלשון מכל העברים ומהם היו בעלי המסורת וכתב הרד"ק במכלול כי קריאת הריש הרגושה והרפויה לכני מעויה הוא טבריא. והגוים קוראים להם טיבריא :

טווס

בפסוק (חמ"א) בימים ההם כשבת בתרגום ירושלמי לקבלה טווסא ודהבא ובלשון עברי (יחזקאל כ"ז) קרנות שן והבנים תרגום שן דפיל וטווסין. וכן (מלכים א' י') וקופים ותכיים תרגום וקופין וטווסין. והוא העוף הנקרא גם כן בלשון עברי טאווס ובלעז פאבוגי ובלשון אשכנז פפאהן. מייל

טיב

מיי
התה
מל
שלו
מליות
במם
ותסך
מל
ממ
מנ
שפתה
מם
מעד
טעות
וכן
על

מזייל (כתובות ד' כ"ז) המזיילין בכל יום פירוש הכמלנין שאינם עושין מלאכה ובלשון אשכנז מוסיג גענגר ולעז אוציווסוי. והוא גם כן לשון שעשוע כמו שפירש רש"י (ויקרא כ"ו) ודתהלכתי בתוכם אמזיל עמכם בנן עדן והשם מזיל : בלשון אשכנז ער מיזאן ובלעז שלאצר :

מלית כאדרת שער פירש רש"י (ויקרא כ"ד) כמלית של צמת המלאה שער ובגמרא (ר"ס מס' ז"מ) שנים אוחזים כמלית הוא כנגד וכן אנתנו קורין הכנגד של ארבע כנפות שלובשיין בבקר בשעת התפלה שבו הציצית מלית ובלשון רבים מליות ולא מליותות כי התיו אינו שרשית ונמצא גם כן ממלית במס נוספת יש אומרים שנקרא מלית מלשון סכך תרגום (תלוי ה') ותסך עלימו ותמיל עליהון. ויש אומרים שנקרא בן בעבור שהוא למעלה מכל הבגדים :

מלית (מזאע) (מז) **מלית** (מז) **מלית** (מז) **מלית** (מז)

מלית הרבה לשונות בעברי המתורגמין בלשון מלמול עיין במתורגמן והוא לשון נענוע מן (ישעיה כ"ג) וינטלם וינשאם בלשון אשכנז פר וואגלן ובלעז מובירי : **ממטם** (ה) הממטם את הלב לשון סתימה וכן תרגום (בראשית כ"ז) סתמום פלשתים ממנון פלשתאי וכן קרין למי שערותו סתומה ולא נראה כו לא זכרות ולא נקבות ממטום :

מנף (שיר ה') אייבה אטנפם אין לו עדר דומה במקרא והוא לשון לכלוך ותרגום ננאלו ברכ אטנפו ברמא ורבותינו זכרונם לברכה שמשו בו הרבה אך בכנין פעל כגון בן שפתה שטנף פלטיין של מלך והשם טנוף ובלשון נקבה טנופת בלשון אשכנז און זויבר ובלעז אין מונרא : **מס** (שמות כ"ח) ציץ הזהב פירש רש"י הציץ הוא כמין טס וכן (שמות ל"ח) פחי הזהב תרגום מסי דדהבא בלשון אשכנז בלעך ובלעז לאמינה :

מעיה (יחזקאל י"ג) הטעו את עמי אין עוד דומה לו במקרא בטית וכל שאר לשנא כתיבין בתיו אבל כלן מתורגמין בלשון טעות בטית ורבותינו ז"ל שמשו הרבה בלשנא טעות בטית כגון (אבות פ"ט וע"ש) ירבעם טעה והטעה את אחרים וכן (שבת דף נט) אינו אלא טועה ודומיהם רבים ואינו נופל רק על ענין שגגת הלב לא על ענין מי שתועה בדרך כי כלם כתובים על (א) יומה דף פ"ג בתנו

מלית (מז) **מלית** (מז) **מלית** (מז) **מלית** (מז)

תשבי

בתיו והשם טעות והרבו טעיות ולא טעותים :

טעם טעם בלשון הקודש משמש לשני ענינים האחד ענין טעימה המיוחס לחיך בלשון אשכנז קוסטן והוא נלקח מלשון רומי גושטרי כמו (איוכ י"ב) וחיך אוכל יטעם והשני לשון טעם ועצה וסברה המיוחס ללב כמו (יונה ג') מטעם המלך וברניאל (דניאל ב') עטה וטעם ובדברי רז"ל מאי טעמא בלשון אשכנז רעכט ובלעז ראזון :

טעם נקרא הנגינה של כל תיבה טעם לפי שהיא נותנת טוב טעם ודעת להבנת הפסוק כמו שבארתי בספר טוב טעם ובלשון רבים נקראים טעמים בשוא תחת הטית והעיקר כמו מן נער נערום ורוב העולם נוהגים לומר טעמים הטית בקמץ בפתח והוא טעות :

בדברי רז"ל (פ' איזוהו מקומן) ודמן טעון הויה טעונין ברכה לפנייהם ענינו כמו צריכים ועקרו מלשון (בראשית מ"ה) טענו את בעירכם ופירוש טעון עמוס ונושא דבר זה עליו בלשון אשכנז גילארן ובלעז קארנאטו :

נקראו דברי ריבות שמספרים בעלי הדינים טענות ואף הוא מהענין הראשון שזה טוען על חברו כך וכך וזה טוען עליו כך וכך ובן פירש רש"י הנישו עצמותיכם טענות בריאות וחזקות :

טפה (ישעיה מא) כמר מדלי כטפה מדול וכך בשעלו מים תרגום כטפא בשעלא כך מצאתים באלף ובדברי רבותינו ז"ל בהא (אבות פ"ג) כמו מאין באת מטפה סרוחה והרבו היה ראוי טפות אבל שמשו בהם בלשון זכרים טפין כגון המטיל מים טפין טפין ועיקר שרשו נמף לשון (עמוס ט) והטיפו הדרים עסים ובכפל הפא והעין היה מטפמף והשם מטפמף בלשון אשכנז מרופפן ובלעז גוטוי :

טפי בדברי רבותינו זכרונם לברכה (כנסדרין ד' ל"ח) מכל שכן דפקר טפי פירוש יותר ולא נמצא בתרגום :
טפל בדברי רבותינו זכרונם לברכה עשו העיקר טפל והטפל עיקר ובן (ה) רחל היתה העקר ולא טפלה לה לשון רבוק וסמיכה מלשון (תהלים קיט) מפלו עלי שקר בלשון אשכנז גיהעפמט ובלעז אפיצאטו :

טפש

(א) רש"י פ' וילא וע"ש

טפ

ומזה כל ע מזקי וקורי הנוס

ט

ט

ט

אט

וכן אב ט

נ

י

טפש אויל וכסיל וסבל ונבל מתורגמין בלשנא טפש מלשון
 (תהלים קי"ט) טפש כחלב לבם לשון שמנונית ואין לו
 דומה במקרא וכן (ישעיה ו') השמן לב העם תרגום אטפש
 ומוה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שנת דף קנ"ט וע"ס) חכמים
 כל עוד שהם מזקינים חכמתם מתרבה ועמי הארץ כל עוד שהם
 מזקינים מטפשים פירוש מתטפשים הטית דגושה ורבים טועים
 וקורין מטפשים המם בשוא וכו' בפרק כמה מדליקין ברוב
 הנוסחאות אינו מטמא מטמא אהלים המם בשוא ואינה אלא
 בחירק מטמא הטית דגושה פירוש מתטמא :

טרד קראו רבותינו זכרונם לברכה למי שעסקו תמיד על עסק
 אחד טרוד והעסק ההוא נקרא טרדא לשון טורח מן
 (משלי י"ג וכ"ז) דלף טורד ואין לו דומה עוד במקרא:
טרף (רמיה מ"ה) תטרף דעתו והתואר מטרף תרגום והתגועשו
 והתהוללו וישתגשגשו ויטרפון וכן (בראשית מ"ח) ותפעם
 רוחו ומטרפא רוחיה לשון שגעון ובלשון אשכנז אוניג
 ובלעז אין פאצטו :

טרפה סתם טרפה שאסרה לנו התורה הוא בשר בהמה או
 חיה שנטרפה על ידי זאב או דוב וכיוצא בהם רק
 רבותינו זכרונם לברכה שמשו בה דרך השאלה לשאר
 אטורי מאכלות וקראו גם כן טרפה לנקיבת הריאה ושאר דיניה
 וכן י"ח טרפות והבלל לא שייך לשון מרפות רק על לשון אכילה
 אבל לשון כשרות נופל על הדב דברים כאשר אבאר בערשו :
טשטש (מגילה דף י"ח) אותיות מטושטשות וכן שטר הנמחק
 או נתטשטש פירוש לשון לבלוך ומנוף והשם מטשטוש
 (איוב י"ז) פני חמדמרו תרגום אפי מטשטשין בלשון
 אשכנז פלעקן ובלעז מקולה :

נשלמה אות המית • בשם אשר ידו בכל שולמת :

אות היוד

יאה זה השורש לא הביא הרד"ק בערשו ולי נראה כי לך יאתה
 מזה השורש כמו שפירש רש"י לך יאתה לך נאה והוא
 לשון יופי כמו שאנו אומרים בתפלתינו ולך נאה להודות
 נראה